

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 25.03.1998

KOM(1998) 126 endelig udg.

98/0099 (COD)

Forslag til
EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV
om bekæmpelse af overskridelse af
betalingsfrister i handelstransaktioner

(forelagt af Kommissionen)

BEGRUNDELSE

1. INDLEDNING

Overskridelse af betalingsfrister for kontraktmæssig gæld medfører likviditetsproblemer for de berørte virksomheder, underminerer rentabiliteten og forringer deres konkurrenceevne. I værste fald kan det føre til insolvens og tab af arbejdspladser. Et ud af fire tilfælde af insolvens skyldes overskridelse af betalingsfrister¹. 33% af virksomhederne i Europa anser overskridelse af betalingsfrister for at være et alvorligt problem eller et problem, der truer virksomhedens fortsatte beståen. I Grækenland er denne procentsats 51, i Italien 50 og i Frankrig 46². Med ca. 18 millioner arbejdsløse i Europa er problemet med overskridelse af betalingsfrister et problem, som ikke kan ignoreres, og som kræver en indsats på EU-plan. Kommissionen har mange gange påpeget, at risikoen for virksomhedskonkurser i Europa befinder sig på et uacceptabelt højt niveau, idet 50% af de nyoprettede virksomheder ikke overlever de 5 første år³. Da overskridelse af betalingsfrister er en afgørende faktor ved konkurser, er det nødvendigt at sætte ind på at bekæmpe dem nu.

Overskridelse af betalingsfrister udgør en misligholdelse af kontraktforholdet. Alligevel er overskridelse af betalingsfrister blevet normen snarere end undtagelsen, fordi mange debitorer har et ret nonchalant forhold til de kontraktlige forpligtelser til at betale til tiden. Den negative virkning for små og mellemstore virksomheder (SMV'er) er særlig hård.

Det forhold at de fleste medlemsstater ikke har gjort en indsats for at løse problemet, og de negative konsekvenser, som overskridelse af betalingsfrister har for det indre marked, har fået Kommissionen til at beslutte at fremsætte et direktivforslag. Forslaget indeholder en pakke af foranstaltninger til bekæmpelse af overskridelse af betalingsfrister i EU. Forslaget gælder både overskridelse af betalingsfrister mellem private virksomheder og mellem den offentlige sektor og virksomhederne. Det overordnede mål er at fremme en holdning, hvor både virksomhederne og de offentlige myndigheder overholder betalingsfristerne. De foreslåede foranstaltninger går ikke ud over aftalefriheden i den private sektor.

2. KONSEKVENSERNE FOR DET INDRE MARKED OG SUBSIDIARITETS-PRINCIPPET

Overskridelse af betalingsfrister har også en negativ indflydelse på den måde, som det indre marked fungerer på, og dette forhindrer SMV'erne i at få fuldt udbytte af fordelene ved det indre marked. Forskellene mellem betalingspraksis i EU er slående⁴, idet den gennemsnitlige periode, der forløber inden betalingen faktisk foretages, er mere end 3 gange længere i de sydeuropæiske lande end i de nordiske lande. Denne forskel og problemerne med overskridelse af betalingsfrister går ud over konkurrenceevnen og får

¹ Kilde: Fédération Nationale de l'Information d'Entreprises et de la Gestion de Créances, Lyon, september 1997.

² European Payment Habits Survey 1996, Intrum Justitia, Amsterdam, april 1997.

³ Enterprises in Europe, Fourth Report, s. 62, Europa-Kommissionen, 1996.

⁴ Se punkt 2.2 i meddelelsen af 9. juli 1997, der indeholder et skema over de seneste statistikker for betalingsfrister og overskridelser heraf i Europa.

virksomheder til at afholde sig fra grænseoverskridende handel. En nylig gennemført rundspørge viser, at gennemsnitlig 21% af de europæiske virksomheder ville eksportere mere, hvis de udenlandske kunder betalte hurtigere (tallet var 48% i Irland, 37% i Nederlandene og 35% i Belgien)⁵.

Der er også store forskelle mellem medlemsstaternes lovgivning vedrørende overskridelse af betalingsfrister⁶, f.eks. med hensyn til lovfæstet ret til at kræve morarenter: det er ikke i alle medlemsstater, at der findes en sådan ret, og i de medlemsstater, hvor den findes, er rentesatsen og mekanismerne til fastsættelse af denne meget forskellige. Der er forskellige retsprocedurer og forskellige fremgangsmåder med hensyn til kompensation for omkostninger til inddrivelse af gæld. Disse forskelle betyder, at det at inddrive gæld i en anden medlemsstat er en kompliceret, risikofyldt og ofte meget tidskrævende sag.

Den tid, der går, før betalinger foretages, er ikke blot af intern betydning for de enkelte medlemsstater. Tværtimod er praksis på dette område en nøglefaktor med hensyn til, hvor godt det indre marked fungerer. F.eks. vil virksomheder, der normalt giver deres kunder en betalingsfrist på 30 dage, have beregnet deres priser på dette grundlag. Hvis de skal vente tre gange så længe, før de modtager betalingen, vil deres fortjeneste blive reduceret eller i værste tilfælde helt gå tabt. På den anden side udsættes virksomheder, der beregner deres priser på grundlag af en betalingsfrist på 90 dage, for en negativ påvirkning af deres konkurrenceevne, fordi de har sat priserne for højt i forhold til konkurrenter i andre medlemsstater. Den nuværende situation medfører således en konkurrenceforvridning, som ikke blot har konsekvenser for virksomheder involveret i grænseoverskridende transaktioner, men også de økonomiske aktører, der kun er aktive på medlemsstaternes hjemmemarkeder. Sådanne konkurrenceforvridninger er til hinder for, at det indre marked kan fungere tilfredsstillende, og dette er en begrundelse for at vedtage et direktiv på grundlag af traktatens artikel 100 A.

Derfor blev betalingsforsinkelser i handlingsplanen for det indre marked⁷, der blev vedtaget af Kommissionen og godkendt på topmødet i Amsterdam i juni 1997, udpeget som et prioriteret område med hensyn til at sikre, at man opnår det fulde udbytte af det indre marked inden indledningen af tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union (EMU), og det blev besluttet, at der skulle fremlægges et direktivforslag om betalingsforsinkelser.

Som anført ovenfor, er det med al tydelighed blevet påvist, at overskridelse af betalingsfrister er en hindring for varer og tjenesters frie bevægelighed i det indre marked. Set i lyset af medlemsstaternes utilstrækkelige indsats og de vedvarende skadelige virkninger, som overskridelser af betalingsfrister har for det indre markeds funktion, forekommer det nu nødvendigt at fremsætte forslag om en bindende retsakt i form af et direktiv. Under hensyntagen til subsidiaritetsprincippet i traktatens artikel 3 B, synes det nu klart, at målet om at reducere antallet af overskridelser af betalingsfrister i det indre marked ikke kan opnås af de enkelte medlemsstater alene, og at det bedre kan opnås gennem indsats af Fællesskabet som helhed.

⁵ European Payment Habits Survey 1996, Intrum Justitia, Amsterdam, april 1997.

⁶ Jf. bilaget til meddelelsen af 9. juli 1997, der omfatter en sammenligning af nuværende love og praksis i EØS-landene.

⁷ SEK(97) 1 endelig udg., 4. juni 1997, s. 8 og 38.

Det er derfor Kommissionens opfattelse, at vedtagelsen af fællesskabslovgivning i form af et direktiv er i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet som fastlagt i traktatens artikel 3 B.

Kommissionens forslag indeholder en række mindstekrav. Det er ikke hensigten at gennemføre en fuld harmonisering af de nationale lovgivninger på de områder, der dækkes af direktivet, og medlemsstaterne har et betydeligt spillerum. I de tilfælde, hvor det er muligt, er det hensigten at medlemsstaterne gensidigt anerkender hinandens bestemmelser. De foreslåede bestemmelser er begrænset til det, der er nødvendigt for at sikre, at det indre marked fungerer efter hensigten. Direktivet er derfor i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, som fastlagt i traktatens artikel 3 B, stk. 3.

3. KONSEKVENSER FOR SMV'ERNE, NÅR BETALINGSFRISTERNE OVERSKRIDES

Det er SMV'erne, der rammes hårdest, når kunderne ikke betaler til tiden, fordi de er sårbare med hensyn til likviditet og ofte er afhængige af et begrænset antal leverandører, og fordi de står svagt over for de store virksomheder, som de normalt leverer til. De økonomiske omkostninger for SMV'erne i forbindelse med overskridelse af betalingsfrister er særligt høje, da de skal løse likviditetsproblemerne ved kortfristede banklån eller overtræk til en relativ høj rente. De administrative omkostninger til inddrivelse af gæld er uforholdsmæssigt store for SMV'erne, der ikke har specialister, tid og personale til dette arbejde. Det er SMV'erne, der vil få størst fordel af en effektiv lovgivning til bekæmpelse af overskridelse af betalingsfrister.

Der har været udtrykt bekymring om, at en lovgivning til bekæmpelse af overskridelse af betalingsfrister, f.eks. gennem indførelse af en klar lovfæstet ret til opkrævning af morarenter, vil kunne give bagslag for SMV'erne. Eksemplerne fra de nordiske lande viser imidlertid, at SMV'erne ikke har lidt skade af en høj morarente, tværtimod. De fleste virksomheder i de nordiske lande, herunder også de små virksomheder, anvender deres ret til at kræve morarenter⁸. Da SMV'ernes tilgodehavender hos de store virksomheder er større end deres gæld til disse, vil SMV'erne opnå en nettogevinst ved højere lovbestemte morarenter og som følge af en reduktion af de udestående fordringer som helhed. En rundspørge til private virksomheder i Det Forenede Kongerige i 1994 viste, at SMV'erne erhvervsmæssige tilgodehavender var dobbelt så store som deres erhvervsmæssige gæld (GBP 40 mia. i udestående sammenlignet med en gæld på GBP 20 mia.). Forholdet er det samme for så vidt angår overskridelse af betalingsfrister, idet SMV'erne i alt har GBP 20 mia. til gode i forfaldne udeståender, men deres forfaldne gæld beløber sig til GBP 10 mia. Dette betyder, at hvis betalingsfristerne ikke blev overskredet, ville SMV'erne i Det Forenede Kongerige alene opnå en nettofordel på GBP 10 mia.⁹

Den tid, der kræves til at inddrive en gæld, har stor betydning for SMV'ernes likviditet. Det er derfor vigtigt, at de har mulighed for at benytte sig af hurtige inkassoprocuderer, så de inden for en kort frist kan opnå en fuldbyrdelsesordre. Dette vil betyde, at

⁸ I Sverige opkræver 94% af virksomhederne altid eller nogle gange morarenter. I Finland er tallet 88%, i Norge 83% og i Danmark 79% (kilde: European Business Survey, Grant Thornton International, London, maj 1997, side 24).

⁹ Kilde: Forum of Private Business, London, 31. marts 1994.

SMV'erne i langt højere grad, end det er tilfældet i øjeblikket, vil kunne drage fordel af det indre marked.

Det samme gælder for forenklede retsprocedurer, som findes i de fleste medlemsstater for så vidt angår mindre gæld (*Small Claims Court, juge de paix, Amtsgericht* osv.). Det er den lette adgang til disse domstole, der gør det attraktivt for SMV'erne at benytte dem.

4. DEN OFFENTLIGE SEKTOR

I mange lande er den offentlige sektor en af de dårligste betalere¹⁰. Der er to vigtige grunde til, at det er nødvendigt med særlige foranstaltninger for denne sektor.

For det første er overskridelse af betalingsfrister fra de offentlige myndigheders side et dårligt eksempel for alle de andre økonomiske aktører. Offentlige organer skal først og fremmest tage hensyn til samfundets interesser, og derefter deres egne, og de bør derfor følge en stram disciplin med hensyn til rettidig betaling af deres leverandører. Som en del af politikken til fremme af kortere betalingsperioder i EU bør de offentlige administrationer, som via det store omfang af deres indkøb har betydelig indvirkning på økonomien, gå foran og vise vejen for de andre med hensyn til en forbedret betalingspraksis.

For det andet er der ikke ligevægt mellem parterne. Mange virksomheder er afhængige af kontrakter med det offentlige, specielt i visse sektorer (f.eks. bygge- og anlægssektoren og forsvarssektoren), og er derfor bange for at miste deres eneste eller vigtigste kunde. Som følge af den ulige forhandlingsstyrke og den offentlige sektors egne regler vedrørende betalingsbetingelser, som ikke tillader eller opfordrer til forhandling af betalingsbetingelser, foregår der ikke reelle forhandlinger mellem virksomhederne og den offentlige sektor.

De skriftlige reaktioner og den offentlige høring, der er omtalt i punkt 6 nedenfor, viser enstemmig støtte til fordel for en aktion på EU-plan til bekæmpelse af problemerne med overskridelse af betalingsfrister fra den offentlige sektors side.

For så vidt angår betalinger, der foretages af Fællesskabets institutioner, som ikke er omfattet af dette direktiv, vil Kommissionen fremsætte passende forslag med det formål at skabe en betalingsdisciplin, der svarer til den, der gælder for offentlige myndigheder i henhold til nærværende direktiv.

5. DE SENESTE INITIATIVER

I henstillingen fra 1995¹¹ blev medlemsstaterne opfordret til selv at tackle problemet med betalingsforsinkelser. Som Kommissionen kunne konstatere i sin meddelelse af 9. juli 1997¹², er der kun i et begrænset antal medlemsstater gjort en vis indsats for at forbedre situationen med hensyn til betalinger mellem virksomheder. De seneste statistikker viser desuden, at de gennemsnitlige betalingsperioder i 1996 blev endnu længere, idet gennemsnittet for alle betalinger var en overskridelse af fristen på 15 dage.

¹⁰ Det er blevet rapporteret, at virksomheder, der leverer udstyr til offentlige hospitaler, i gennemsnit må vente 307 dage på deres betaling i Italien og 305 dage i Spanien. Kilde: European Diagnostic Manufacturers Association, oktober 1997.

¹¹ EFT L 127 af 10.6.1995, s. 19, og meddelelsen i EFT C 144 af 10.6.1995, s. 3.

¹² EFT C 216 af 17.7.1997, s. 10.

Meddelelsens konklusion var, at Kommissionen skulle fremsætte forslag til minimumskrav, som så skulle omsættes til national lovgivning for at bekæmpe overskridelser af betalingsfrister.

Både Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg har efterlyst en forstærket indsats på EU-plan. I en beslutning af 4. juli 1996¹³ anmodede Europa-Parlamentet Kommissionen om at overveje så hurtigt som muligt at omarbejde sin henstilling til et direktivforslag. I en udtalelse af 29. maj 1997¹⁴ fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg blev det foreslået at indføre maksimumsfrister og morarenter for betalinger fra offentlige myndigheder.

6. HØRING

Kommissionen har hørt de berørte parter med hensyn til, hvorledes man bedst kan bekæmpe overskridelse af betalingsfrister, både i form af skriftlige reaktioner på meddelelsen fra juli 1997 og ved en offentlig høring i Bruxelles den 7. oktober 1997. Der var en klar holdning til fordel for en indsats på EU-plan for at skabe ensartede vilkår i det indre marked med hensyn til manglende overholdelse af kontraktmæssige betalingsfrister. Der blev modtaget over 100 skriftlige reaktioner, først og fremmest fra erhvervsorganisationer og europæiske organisationer, herunder organisationer, der repræsenterer erhvervslivet, advokater og inkassobureauer. 91 (80%) gik ind for EU-lovgivning om overskridelse af betalingsfrister. Kommissionen arrangerede også en offentlig høring den 7. oktober 1997 med deltagelse af mere end 200 personer. På denne høring var der også kraftig støtte til fordel for en EU-lovgivning, herunder fra medlemmer af Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg.

Reaktionerne viste, at der var stor støtte til fordel for retten til morarenter til en sats, der var høj nok til at motivere til at betale til tiden. Der var også stor støtte til fordel for kreditors ret til at kræve fuld kompensation for omkostningerne i forbindelse med inddrivelse af gæld, f.eks. administrative og juridiske omkostninger. Alle, der kommenterede den offentlige sektor, gik ind for lovgivningsinitiativer, f.eks. i form af maksimale betalingsfrister og ret til morarenter, hvis den offentlige sektor overskred betalingsfrister. Alle gik også ind for en EU-dækkende klausul om ejendomsforbehold. Mange reaktioner gik ind for en forenkling af retsmidlerne.

7. DIREKTIVETS ARTIKLER

Artikel 1: Dækningsområde

Direktivet dækker gæld i alle handelstransaktioner, dvs. både mellem virksomheder indbyrdes og mellem virksomheder og det offentlige. Det dækker alle former for virksomheder, herunder registrerede og uregistrerede selskaber og selvstændige, der driver en eller anden form for erhverv. Direktivet dækker således ikke området forbrugerkredit, og det har ingen indflydelse på kommende foranstaltninger på dette område.

¹³ EFT C 211 af 22.7.1996, s. 42.

¹⁴ CES 607/97 af 29. maj 1997, EFT C 287 af 22.9.1997, s. 92.

Artikel 3: Forfaldsdato, morarenter og kompensation for omkostninger til gældsinddrivelse

De fleste SMV'er handler uden at indgå skriftlige kontrakter, og det er først og fremmest for deres skyld, at dette direktivforslag fremsættes. Hvis der ikke foreligger en skriftlig kontrakt, eller hvis kontrakten eller de almindelige salgsbetingelser ikke indeholder klausuler om forfaldsdatoen, er det nødvendigt med klare deklaratoriske regler om en lovbestemt betalingsfrist. Den frist, der foreslås her, er på 21 dage at regne fra fakturaens dato (stk. 1, litra a). Dette er i overensstemmelse med bedste praksis i de nordiske lande, hvor de kontraktmæssigt fastsatte betalingsfrister i gennemsnit er på 19 dage (Finland) og 21 dage (Norge)¹⁵. Denne regel krænker ikke princippet om aftalefrihed, idet den lovbestemte betalingsfrist på 21 dage kun gælder, hvis der ikke er fastsat en betalingsfrist i kontrakten. En sådan bestemmelse vil dog - med tiden - tilskynde parterne til at reducere deres nuværende betalingsfrister.

I stk. 1, litra c), lovfæstes kreditorernes ret til at kræve morarenter. Hvis denne ret skal bidrage til at få debitorerne til at betale til tiden og sikre en rimelig kompensation for overskridelse af betalingsfrister, skal rentesatsen være tilstrækkelig høj. Det bør med andre ord være mindst lige så dyrt at låne penge ved at betale for sent som at låne i bankerne eller hos andre låneydere til markedsrenten. I øjeblikket er den lovbestemte sats for morarenter i næsten alle medlemsstaterne imidlertid alt for lav set i forhold til markedsrenten for uforudsete overtræk på bankkonti¹⁶. Denne situation tilskynder debitorerne til at foretrække leverandørkreditter frem for banklån, og dette er til ugunst for kreditorerne. Mens leverandørkredit fuldt ud kan accepteres, når en sådan er aftalt mellem parterne, bliver det til et uacceptabelt problem for den enkelte leverandør, ligesom det har en makroøkonomisk dimension, hvis loven tilskynder debitorerne til ensidigt at overskride kontraktmæssigt fastsatte frister. Situationen er især alvorlig for SMV'er, der har sværere ved at opnå banklån, hvis de kommer ud i likviditetsproblemer som følge af overskridelser af betalingsfrister.

Hensigten med stk. 1, litra c), er at fastsætte en mindstesats for lovbestemte morarenter i medlemsstaterne. Medlemsstaterne har mulighed for at fastsætte en højere sats for at tage hensyn til de typiske markedsrenter i de enkelte lande. Aftalefriheden respekteres også fuldt ud, idet parterne i en transaktion frit kan forhandle sig frem til en højere eller lavere sats end den lovbestemte sats, der er gældende i medlemsstaten. Den lovbestemte sats gælder kun, hvis ingen anden sats er fastsat i kontrakten eller de almindelige salgsbetingelser. Det er dog Kommissionens overbevisning, at en højere lovbestemt morarente vil have en effekt med hensyn til at begrænse omfanget af overskridelser af betalingsfrister. Erfaringerne fra de nordiske lande, hvor de lovbestemte satser er dobbelt så høje som i de fleste andre medlemsstater, viser, at dette har medført en drastisk reduktion i overskridelserne af betalingsfrister, selv om disse høje lovbestemte rentesatser ikke er obligatoriske. Den lovbestemte sats har udviklet sig til en standardsats i handelstransaktioner i disse lande, hvor en meget stor del af virksomhederne faktisk opkræver morarenter ved overskridelse af betalingsfrister. Den høje lovbestemte sats har helt sikkert gjort det lettere for kreditor at kræve renter i tilfælde, hvor der ikke foreligger en kontrakt, eller kontrakten ikke indeholder bestemmelser herom. Den styrker også sælge-

¹⁵ Jf. European Payment Habits Survey 1996, Intrum Justitia, Amsterdam, april 1997.

¹⁶ Jf. de sammenfattende oplysninger i første og tredje kolonne i den anden tabel i bilaget til meddelelsen af 9. juli 1997.

rens position i forhandlinger om rentesatsen, hvis køber ønsker, at der fastsættes en lavere sats.

Den mekanisme, der anvendes til fastsættelse af den lovbestemte sats, varierer også fra land til land. Formålet bør være at nå frem til en mekanisme, der får den lovbestemte sats for morarenter til at følge de typiske markedsrenter. I Sverige f.eks. er mekanismen den officielle diskonto plus 8 procentpoint. Det skal også være let for borgerne at finde ud af, hvad satsen for morarenten er, og denne bør derfor baseres på en rente, der let kan identificeres, f.eks. i den finansielle presse. Der bør desuden vælges en formel, der ikke medfører alt for hyppige ændringer i satsen, men sikrer en relativ stabil sats.

For at opfylde disse forskellige kriterier, foreslås det, at minimumssatsen for morarenter skal svare til summen af to elementer. Det første element er en referencesats, der følger udsvingene i de europæiske markedsrenter. Kommissionen har overvejet en række muligheder og er nået frem til den konklusion, at den rentesats, der bedst opfylder ovennævnte kriterier, er Den Europæiske Centralbanks udbudsrente (repo-renten). Denne vil være en af de vigtigste satser, der fastsættes af Den Europæiske Centralbank, og formålet med den er at styre de kortfristede markedsrenter. Den vil blive anvendt fra 1. januar 1999. For så vidt angår medlemsstater, der ikke deltager i tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union, skal ovennævnte referencesats svare til den tilsvarende sats fastsat af medlemsstatens centralbank.

Det andet element er en margin, der skal sikre, at minimumssatsen som helhed er tilstrækkelig høj til at tilskynde til at foretage betalinger til tiden. Marginen på 8 procentpoint følger eksemplet fra Sverige, der generelt anses for at have en effektiv og virksomhedsfuld lovgivning vedrørende morarenter. Det overordnede resultat bør være, at den lovbestemte sats for morarenter, der fastsættes af medlemsstaterne, også kompenserer SMV'erne for de finansieringsomkostninger, der svarer til satsen for uforudset overtræk på bankkonti¹⁷.

Udover retten til morarenter er det også af afgørende betydning at anerkende kreditorernes ret til fuld kompensation for andre omkostninger i forbindelse med inddrivelse af gæld, f.eks. administrative og juridiske omkostninger. Retten til kompensation for sådanne omkostninger er forskellig fra medlemsstat til medlemsstat¹⁸. Hensigten med stk. 1, litra g), er at sikre, at sådanne omkostninger fuldt ud kompenseres af debitor.

Artikel 4: Ejendomsforbehold

Ejendomsforbehold er et retsinstrument, som udskyder overdragelsen af ejendomsretten til en vare, indtil købsprisen er betalt fuldt ud. I meddelelsen af 9. juli 1997 identificerede Kommissionen ejendomsforbehold som et område, hvor en indsats på fællesskabsplan ville kunne være til fordel for eksportørerne og bidrage til at reducere antallet af overskridelser af betalingsfrister. Problemet er, at der i øjeblikket er forskellige retlige krav i medlemsstaterne, hvilket betyder, at det ikke er muligt at dække eksporten til alle medlemsstater i en enkelt kontraktklausul. Under den høringsproces, der fulgte efter

¹⁷ Jf. de sammenfattende oplysninger om markedsrenter for overtræk i tredje kolonne i den anden tabel i bilaget til meddelelsen af 9. juli 1997.

¹⁸ Jf. de sammenfattende oplysninger i femte kolonne i den anden tabel i bilaget til meddelelsen af 9. juli 1997.

meddelelsen af 9. juli 1997, var der fra alle, der kommenterede dette punkt, enstemmig støtte til fordel for fællesskabslovgivning vedrørende ejendomsforbehold.

Hensigten med denne artikel er at opstille en ensartet ejendomsforbeholdsklausul, som skal være gældende i alle medlemsstaterne. Den sigter ikke mod en fuld harmonisering af medlemsstaternes lovgivning på dette område. Den forpligter snarere medlemsstaterne til at anerkende en klausul om ejendomsforbehold, hvis en række mindstekrav er opfyldt. Den berører ikke bestemmelser, der beskytter en køber i god tro. Det er heller ikke hensigten, at en klausul om ejendomsforbehold skal være obligatorisk. Parternes aftalefrihed respekteres.

Artikel 5: Hurtige inkassoprocudurer

Formålet med denne artikel er at indføre og forbedre hurtige inkassoprocudurer for ubestridt gæld. Disse procedurer (f.eks. "*summons production procedure*" i Det Forenede Kongerige", "*injonction à payer*" i Frankrig og "*Mahnverfahren*" i Tyskland) findes allerede i mange af medlemsstaterne. Fordelene ved sådanne procedurer er, at de er hurtige, at de ikke kræver domstolens medvirken (medmindre gælden bestrides), og at de kun medfører få formaliteter og ringe omkostninger. Da gælden i 90% af sagerne er ubestridt, vil en sådan procedure reducere antallet af sager, der skal afgøres af en domstol, betydeligt. Dette vil frigøre værdifulde ressourcer, der vil kunne anvendes til at fremskynde behandlingen af andre sager.

Hvis debitor bestrider gælden under inkassoprocuduren, vil de normale regler for retsprocedure og repræsentation være gældende. Dvs. at proceduren enten falder ind under artikel 6 (hvis gælden falder inden for beløbsgrænsen for mindre gæld), eller er underlagt nationale regler for afgørelse af sager om større gæld.

Det er Kommissionens opfattelse, at der bør indføres sådanne procedurer i alle medlemsstater. Hurtige inkassoprocudurer ville især være hensigtsmæssige med hensyn til inddrivelse af gæld, når debitor og kreditor er hjemmehørende i forskellige medlemsstater. I sådanne tilfælde ville det være mest hensigtsmæssig for kreditor at søge af inddrive gælden i debitors hjemland, således at en fuldbyrdelsesordre (*titre exécutoire, Vollstreckungsbescheid*) straks kan finde anvendelse. Den nuværende praksis, hvor mange indstævner debitoren i kreditorens hjemland, medfører store forsinkelser med hensyn fuldbyrdelsen af den afsagte dom. Indtil nu har kreditorerne tøvet med at henvende sig til domstolene i debitorens hjemland, fordi de ikke har haft tillid til at der kunne foretages en hurtig behandling, eller til at de kunne anvendes af udenlandske kreditorer. Denne situation er ikke i overensstemmelse med principperne for det indre marked. Kreditorer i alle medlemsstater skal have adgang til ensartede inddrivelsesprocedurer, som er hurtige og let tilgængelige, og som de har tillid til.

Kommissionens forslag om forenklede retsprocedurer og hurtige inkassoprocudurer er første skridt i en bredere debat om retsprocedurer i EU. De udelukker ikke eventuelt yderligere forslag fra Kommissionens side efter den høring om retsprocedurer, der blev igangsat med Kommissionens meddelelse "En mere effektiv opnåelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i Den Europæiske Union"¹⁹.

¹⁹ EFT C 33 af 31.1.1998, s. 3.

Artikel 6: Forenklet retsprocedure for mindre gæld

Hvis gælden er under et loft på 20 000 ECU, skal kreditor kunne vælge at inddrive gæld hurtigt, effektivt og billigt gennem forenklede retsprocedurer for "mindre gæld", uanset om gælden bestrides eller ej. Disse procedurer gennemføres som regel ved den lokale domstol, kræver ikke medvirken af foged eller advokat og er almindeligvis ret uformelle. Ligesom i forbindelse med de hurtige inkassoprocedurer er det Kommissionens opfattelse, at kreditorer i alle medlemsstater bør have adgang til en sådan procedure, især hvis der er tale om gældsforhold, hvor kreditor og debitor er hjemmehørende i forskellige medlemsstater. Hensigten med denne artikel er ligeledes at fastlægge de vigtigste principper for bedste praksis.

Artikel 7: Offentlige myndigheder: gennemsigtighed

I direktiverne om offentlige indkøb²⁰ bestemmes det, at udbudsbekendtgørelsen skal omfatte de vigtigste oplysninger med hensyn til finansiering og betaling. Medlemsstaterne fortolker imidlertid dette krav forskelligt, og betalingsfristen indgår tit ikke i udbudsbekendtgørelsen. Formålet med denne artikel er derfor at øge gennemsigtigheden i forbindelse med offentlige indkøbskontrakter ved at kræve, at de offentlige myndigheder angiver præcise oplysninger om den betalingspraksis og de betalingsfrister, som den ordregivende myndighed anvender. Kontrakter om offentlige indkøb anvendes her i bred betydning og defineres ikke ved henvisning til direktiverne om offentlige indkøb, som kun gælder for kontrakter over et vist beløb.

Artikel 8: Offentlige myndigheder: forfaldsdato, automatiske morarenter

I betragtning af den offentlige sektors særlige stilling er det Kommissionens opfattelse, at der bør fastsættes en maksimal betalingsfrist for den offentlige sektor. Der foreslås en maksimal betalingsfrist på 60 dage (stk. 1). Dette berører dog ikke allerede gældende kortere frister. I modsætning til transaktioner i den private sektor (se artikel 3, stk. 1) vil denne maksimale betalingsfrist ikke kunne tilsidesættes af en klausul i kontrakter med offentlige myndigheder, undtagen hvis parterne aftaler en kortere betalingsfrist. Betalingsfristen på 60 dage løber fra samme tidspunkt som i alle andre transaktioner (se artikel 3, stk. 1, litra a) og b)), dvs. normalt fra fakturaens dato. Hvis der ikke foreligger en skriftlig kontrakt, eller hvis en sådan ikke indeholder klausuler om betalingsfristen, gælder den 21-dagesregel, der er omhandlet i artikel 3, stk. 1, litra a), også for transaktioner med den offentlige sektor.

I stk. 2 fastsættes morarenter for den offentlige sektor. Rentesatsen er den samme som for andre transaktioner (se artikel 3, stk. 1, litra d) og e)). Desuden skal de offentlige myndigheder automatisk betale morarenter, uden at kreditoren behøver fremsætte krav herom. Dette er i overensstemmelse med bedste praksis i medlemsstaterne (F, B, IRL), og det giver de offentlige myndigheder et kraftigt økonomisk incitament til at betale til tiden.

Artikel 9: Udvalg

Nedsættelsen af et udvalg, der skal tilse, at direktivet virker efter hensigten, synes nødvendig, idet ingen af de eksisterende udvalg er i stand til at påtage sig denne opgave.

²⁰ Rådets direktiver 93/36/EØF, 93/37/EØF og 93/38/EØF af 14. juni 1993, EFT L 199 af 9.8.1993.

Forslag til
EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV
om bekæmpelse af overskridelse af
betalingsfrister i handelstransaktioner

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR -

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 100 A,

under henvisning til forslag fra Kommissionen²¹,

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg²²,

i overensstemmelse med fremgangsmåden i traktatens artikel 189 B²³, og

ud fra følgende betragtninger:

1. I Europa-Parlamentets beslutning²⁴ om det integrerede program til fordel for SMV og håndværksfagene²⁵ blev det understreget, at Kommissionen burde fremsætte et forslag vedrørende problemerne i forbindelse med betalingsforsinkelser;
2. den 12. maj 1995 vedtog Kommissionen en henstilling om betalingsfrister i handelsforhold²⁶;
3. i Europa-Parlamentets beslutning om Kommissionens henstilling om betalingsfrister i handelsforhold²⁷ anmodes Kommissionen om at overveje at ændre henstillingen til et forslag til rådsdirektiv og fremsætte dette hurtigst muligt;
4. Den 29. maj 1997 vedtog Det Økonomiske og Sociale Udvalg en udtalelse om Kommissionens grønbog "Offentlige udbud i EU: vejen frem"²⁸, hvori det foreslår, at der indføres maksimale betalingsfrister og morarenter for de offentlige myndigheder ved overskridelse af betalingsfrister;
5. den 4. juni 1997 offentliggjorde Kommissionen en handlingsplan for det indre marked²⁹, hvori det understreges, at betalingsforsinkelser udgør en stadig større hindring for et velfungerende indre marked;

21 EFT C

22 EFT C

23 EFT C

24 EFT C 323 af 21.11.1994 s. 19.

25 KOM(94) 207 endelig udg. af 3. juni 1994.

26 EFT L 127 af 10.6.1995, s. 19.

27 EFT C 211 af 22.7.1996, s. 43.

28 EFT C 287 af 22.9.1997, s. 92.

29 SEK(97) 1 endelig udg. af 4. juni 1997, s. 8 og 38.

6. den 17. juli 1997 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse - Rapport om betalingsforsinkelser i handelsforhold³⁰, der sammenfatter resultaterne af en evaluering af virkningerne af Kommissionens henstilling af 12. maj 1995;
7. virksomhederne, især de små og mellemstore, pålægges store administrative og finansielle byrder som følge af overskridelse af betalingsfrister; sådanne overskridelser er også en vigtig årsag til insolvens, der kan føre til virksomhedslukning og tab af mange arbejdspladser;
8. forskellene mellem betalingsregler og -praksis i medlemsstaterne udgør en hindring for et velfungerende indre marked; en kreditor, der skal inddrive udestående gæld fra debitorer i flere medlemsstater, stilles over for meget forskelligartede regler i de forskellige medlemsstater, og inddrivelsen bliver derfor besværlig, tidskrævende og omkostningskrævende;
9. dette resulterer i en betydelig begrænsning af kommercielle transaktioner mellem medlemsstaterne; dette er i strid med traktatens artikel 7 A, idet virksomheder bør være i stand til at drive handel inden for hele det indre marked, uden at transaktioner på tværs af grænserne indbærer større risici end salg på hjemmemarkedet; det fører til konkurrenceforvridning, hvis der gælder forskellige regler for henholdsvis transaktioner på hjemmemarkedet og transaktioner på tværs af grænserne;
10. de seneste statistikker viser, at der, i bedste fald, i mange medlemsstater ikke er sket en forbedring med hensyn til overskridelse af betalingsfrister siden vedtagelsen af henstillingen af 12. maj 1995;
11. det tilsigtede mål, bekæmpelse af overskridelse af betalingsfrister inden for det indre marked, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne hver for sig; det kan derfor i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet, jf. traktatens artikel 3 B, bedre gennemføres på fællesskabsplan; i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, handler Fællesskabet ved nærværende direktiv kun i det omfang, det er nødvendigt for at nå det tilsigtede mål;
12. overskridelse af betalingsfristen udgør et kontraktbrud, som er blevet finansielt tiltrækkende for debitorer i de fleste medlemsstater som følge af lave morarenter og/eller langsomme inddrivelsesprocedurer; for at vende denne tendens kræves der en afgørende ændring, således at konsekvenserne af overskridelse af betalingsfrister bliver af en sådan art, at de både er et incitament til ikke at betale for sent og fuldt ud kompenserer kreditorerne for de omkostninger, som de pådrager sig;
13. anvendelsen af en klausul om ejendomsforbehold for at fremskynde betaling begrænses i øjeblikket som følge af forskelle i national ret; det er nødvendigt at sikre, at kreditorerne kan gøre ejendomsforbehold gældende i hele Fællesskabet ved hjælp af én enkelt klausul, der er anerkendt af alle medlemsstater;
14. konsekvenserne af overskridelse af betalingsfrister vil kun have en afskrækkende virkning, hvis de ledsages af hurtige og effektive retsprocedurer, der kun medfø-

³⁰ EFT C 216 af 17.7.1997, s. 10.

rer små omkostninger for kreditor; i overensstemmelse med forbuddet mod forskelsbehandling i traktatens artikel 6 bør disse procedurer være tilgængelige for kreditorer fra alle medlemsstater, uanset hvor de er bosiddende;

15. de offentlige myndigheder foretager et stort antal betalinger til virksomhederne; en stram betalingsdisciplin fra deres side vil have en fordelagtig afsmittende virkning på økonomien som helhed; for så vidt angår betalinger fra Kommissionen er det allerede besluttet at give visse kreditorer ret til morarenter ved overskridelse af betalingsfrister;
16. med henblik på gennemførelsen af dette direktiv bør Kommissionen bistås af et rådgivende udvalg -

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

KAPITEL I

Artikel 1

Anvendelsesområde

Bestemmelserne i dette direktiv finder anvendelse på alle betalinger i handelstransaktioner.

Artikel 2

Definitioner

I dette direktiv forstås ved:

1. "handelstransaktioner", forretningsmæssige transaktioner mellem to eller flere fysiske eller juridiske personer, der udøver en handelsaktivitet eller erhvervsaktivitet, eller mellem sådanne personer og offentlige myndigheder, og som indebærer levering af varer eller tjenester mod vederlag;
2. "overskridelse af betalingsfrist", manglende overholdelse af kontraktmæssige eller lovbestemte betalingsfrister;
3. "ejendomsforbehold", den omstændighed, at sælger bevarer ejendomsretten til de pågældende varer indtil fuld betaling af prisen har fundet sted;
4. "offentlige myndigheder", statslige, regionale eller lokale myndigheder, offentligretlige organer eller sammenslutninger af sådanne myndigheder eller offentligretlige organer. Et organ anses for at være et offentligretligt organ, hvis det er oprettet med det specifikke formål at opfylde almenvellets behov, når disse ikke er af industriel eller kommerciel art, er en juridisk person og i overvejende grad finansieres af statslige, regionale eller lokale myndigheder eller andre offentligretlige organer, eller hvis disse organer fører tilsyn med dets ledelse, eller hvis det har en direktion, bestyrelse eller ledelse, hvor mere end halvdelen af medlemmerne er udpeget af statslige, regionale eller lokale myndigheder eller af andre offentligretlige organer;

5. "offentlige indkøbskontrakter", gensidigt bebyrdende kontrakter indgået skriftligt mellem en fysisk eller juridisk person og offentlige myndigheder.

KAPITEL II

Artikel 3

Forfaldsdato, morarenter og kompensation for skade

1. Medlemsstaterne sikrer, at:
 - a) forfaldsdatoen for betaling af gæld ikke overskrider 21 kalenderdage efter fakturadatoen, medmindre andet er fastsat i kontrakten eller i sælgers almindelige salgsbetingelser;
 - b) forfaldsdagen beregnes fra den dato, hvor de pågældende varer eller tjenester er blevet leveret, hvis der ikke foreligger en faktura, hvis fakturaens datering ikke kan bestemmes med sikkerhed, eller hvis fakturadatoen er tidligere end leveringsdatoen;
 - c) kreditor er berettiget til at kræve morarenter fra debitor for enhver udestående gæld, når forfaldsdatoen som fastsat efter litra a) og b) er overskredet, uden at kreditor har modtaget det skyldige beløb;
 - d) morarenter påløber automatisk fra dagen efter forfaldsdatoen, uden at det er nødvendigt først at fremsende en rykkerskrivelse;
 - e) rentesatsen for morarenter (den "lovbestemte sats"), som kreditor har ret til at kræve, svarer til summen af Den Europæiske Centralbanks udbudsrente (repornten) - ("referencesatsen") - plus mindst 8 procentpoint (marginen), medmindre andet er fastsat i kontrakten eller i sælgers almindelige salgsbetingelser; for så vidt angår medlemsstater, der ikke deltager i tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union, er referencesatsen den tilsvarende sats fastsat af medlemsstatens centralbank;
 - f) den lovbestemte sats for morarenter ændres automatisk i takt med ændringer i den referencesats, der er nævnt i litra e);
 - g) kreditor ud over retten til morarenter er berettiget til at kræve fuld kompensation fra debitor for alle yderligere tab.
2. Den margin, der henvises til i stk. 1, litra e), kan ændres af Kommissionen efter proceduren i artikel 9, hvis det viser sig, at den lovbestemte rentesats ikke længere er høj nok til at få køberne til at afholde sig fra at overskride betalingsfristerne og til at kompensere sælger for ethvert tab, som han har lidt som følge af overskridelsen af betalingsfristen, navnlig de renter, som sælger ville skulle betale for overtræk.

Artikel 4

Ejendomsforbehold

1. Medlemsstaterne sikrer, at sælger forbeholder sig ejendomsretten til de solgte varer, hvis han senest på leveringsdatoen skriftligt meddeler køber, at han har til hensigt at gøre dette.

Hvis forfaldsdatoen er overskredet, uden at køber har foretaget betaling, kan sælger kræve, at de pågældende varer returneres til ham. Så snart varerne er i købers besiddelse, er denne ansvarlig for disses eventuelle beskadigelse eller tab. En gyldig meddelelse herom kan gives i sælgers standardkontrakt, på fakturaen eller i en særskilt kontrakt.

Medlemsstaterne anerkender gyldigheden af de i bilaget anførte klausuler og af klausuler, som har samme retsvirkning.

2. Stk. 1 finder kun anvendelse, hvis gælden skal betales i én rate.
3. Medlemsstaterne fastlægger retsvirkningerne af klausulen om ejendomsforbehold for så vidt angår de aspekter, der ikke falder ind under dette direktiv, navnlig med hensyn til virkningerne over for tredjemand, som handler i god tro.

Artikel 5

Hurtige inkassoprocuderer for ubestridt gæld

1. Medlemsstaterne sikrer, at der findes en hurtig inkassoprocEDURE for ubestridt gæld.
2. Proceduren skal være gældende uanset beløbsstørrelsen.
3. Proceduren skal være tilgængelig for kreditorer fra alle medlemsstater, uanset hvor de er bosiddende.
4. Kreditor skal frit kunne vælge, om han ønsker at lade sig repræsentere af tredjemand.
5. Inddrivelsesproceduren skal tilrettelægges således, at der højst går 60 kalenderdage fra modtagelse af kreditors anmodning til den dato, hvor eksekutionskendelse eller tilsvarende dokument bliver eksigibelt.

Denne periode berører ikke:

- a) anvendelsen af reglerne vedrørende forkyndelse, eller
- b) sagsøgtes ret til at bestride gælden.

Artikel 6

Forenklede retsprocedurer for mindre gæld

Medlemsstaterne sikrer, at der findes forenklede retsprocedurer for gældsbeløb under et bestemt loft, som skal være på mindst 20 000 ECU. Disse procedurer skal omfatte enkle og billige metoder til at tage retlige skridt til inddrivelse af gæld.

Dette loft ændres om nødvendigt af Kommissionen efter proceduren i artikel 9 for at tage højde for ændrede økonomiske vilkår.

Procedurerne skal være tilgængelige for kreditorer fra alle medlemsstater, uanset hvor de er bosiddende.

KAPITEL III

Artikel 7

Gennemsigtighed i forbindelse med offentlige indkøbskontrakter

Medlemsstaterne sikrer, at offentlige indkøbskontrakter indeholder nøjagtige oplysninger om de betalingsperioder og -frister, der anvendes af de offentlige myndigheder. Der skal især fastsættes frister for afslutning af de administrative formaliteter, der skal opfyldes før betaling, f.eks. afleveringsforretningen.

Artikel 8

Hurtig betaling, forfaldsdato og automatisk påløb af renter

Medlemsstaterne sikrer, at:

- 1) fristen for offentlige myndigheders betaling af kontraktmæssig gæld ikke overstiger 60 kalenderdage, idet forfaldsdatoen bestemmes i overensstemmelse med artikel 3, stk. 1, litra a) og b); nævnte maksimale betalingsfrist kan ikke forlænges ved kontrakten;
- 2) kreditor er berettiget til morarenter fra den offentlige myndighed for ethvert udestående beløb, når forfaldsdatoen er overskredet; morarenterne beregnes i henhold til artikel 3, stk. 1, litra d) og e), og betales automatisk af den offentlige myndighed, uden at det er nødvendigt at fremsætte krav herom;
- 3) den offentlige myndighed ikke anmoder om eller kræver, at kreditor giver afkald på nogen af sine rettigheder i henhold til denne artikel.

KAPITEL IV

Artikel 9

Udvalg

Med henblik på at følge direktivets virkning og anvendelse og revidere dette, især for så vidt angår de tilfælde, der er nævnt i artikel 3, stk. 3, og artikel 6, nedsættes et udvalg, der

består af repræsentanter for medlemsstaterne, og som har Kommissionens repræsentant som formand.

Kommissionens repræsentant forelægger udvalget et udkast til de foranstaltninger, der skal træffes. Udvalget afgiver en udtalelse om dette udkast inden for en frist, som formanden kan fastsætte under hensyn til, hvor meget det pågældende spørgsmål haster, og om nødvendigt efter afstemning.

Udtalelsen optages i mødeprotokollen; derudover har hver medlemsstat ret til at anmode om, at dens holdning indføres i mødeprotokollen.

Kommissionen tager størst muligt hensyn til udvalgets udtalelse. Den underretter udvalget om, hvorledes den har taget hensyn til dets udtalelse.

Artikel 10

Gennemførelse

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 31. december 2000. De underretter straks Kommissionen herom.

Når medlemsstaterne vedtager disse love og administrative bestemmelser, skal de indeholde en henvisning til dette direktiv, eller de skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for denne henvisning fastsættes af medlemsstaterne.

2. Medlemsstaterne kan opretholde eller vedtage love og administrative bestemmelser, der er strengere end de love og bestemmelser, der er påkrævede for at efterkomme dette direktiv.
3. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de nationale retsfor skrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 11

Ikrafttrædelse

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen for offentliggørelsen i De Europæiske Fællesskabers Tidende.

Artikel 12

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den

På Europa-Parlamentets vegne

Formand

På Rådets vegne

Formand

**Klausuler, der anerkendes af medlemsstaterne
med henblik på opfyldelse af bestemmelserne i artikel 4**

- ES:** “El vendedor conservará la propiedad de los bienes hasta el pago.”
- DA:** “Varen forbliver sælgerens ejendom, indtil den er betalt.”
- DE:** “Die Ware verbleibt bis zur Bezahlung im Eigentum des Verkäufers.”
- EL:** “Ο πωλητής παρακρατεί την κυριότητα των αγαθών μέχρι να εξοφληθεί το τίμημά τους.”
- EN:** “The goods remain the property of the seller until payment.”
- FR:** “Les marchandises restent la propriété du vendeur jusqu’au paiement.”
- IT:** “Le merci restano di proprietà del venditore fino al pagamento.”
- NL:** “De waren blijven tot de betaling eigendom van de verkoper.”
- PT:** “O vendedor conservará a propriedade dos bens até ao momento do pagamento.”
- FI:** “Tavara on myyjän omaisuutta, kunnes kauppahinta on maksettu.”
- SV:** “Varorna förblir säljarens egendom tills de betalats.”

KONSEKVENSANALYSE

FORSLAGETS KONSEKVENSER FOR VIRKSOMHEDERNE,

herunder især små og mellemstore virksomheder (SMV'er)

Forslagets titel: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om bekæmpelse af overskridelse af betalingsfrister i handelstransaktioner

Dokumentets referencenummer: 97012.

FORSLAGET

1. *Hvorfor er der i betragtning af nærhedsprincippet behov for en EF-lovgivning på området, og hvad er hovedformålet?*

Dette forslag indeholder en række foranstaltninger til bekæmpelse af overskridelse af betalingsfrister i handelstransaktioner i EU. Direktivet finder anvendelse på alle overskridelser af betalingsfrister mellem virksomheder og mellem den offentlige sektor og virksomhederne. Det dækker alle former for erhvervsvirksomhed, herunder registrerede og uregistrerede selskaber og selvstændige, der driver en eller anden form for erhverv.

Det generelle formål med dette forslag er at fremme overholdelsen af kontraktmæssigt fastsatte betalingsfrister til gavn for alle virksomheder. Det giver et retsgrundlag, der kan motivere til at betale til tiden, der giver kreditor ret til at kræve fuld kompensation ved forsinket betaling, og det indfører og forbedrer procedurer for inddrivelse af gæld, så disse procedurer bliver effektive, billige og hurtige. Endelig indeholder det foranstaltninger, der har til formål at forbedre de offentlige myndigheders betalingsmønster.

Det står klart, at overskridelse af betalingsfrister har en negativ indvirkning på den måde, som det indre marked fungerer på³¹. Der er store forskelle mellem betalingspraksis i EU, og disse forskelle afholder virksomhederne fra grænseoverskridende handel. Forskellene mellem medlemsstaternes lovgivninger vedrørende overskridelse af betalingsfrister, forskellige retsmidler og forskellige fremgangsmåder med hensyn til kompensation for omkostninger i forbindelse med inddrivelse af gæld, udgør tillige hindringer for grænseoverskridende handel. Endelig

³¹ Jf. for eksempel European Payment Habits Survey 1996, Intrum Justitia, Amsterdam, april 1997.

skader forskellene i betalingspraksis og problemerne med overskridelse af betalingsfrister ligeledes virksomhedernes konkurrenceevne³².

I Kommissionens henstilling fra 1995 om betalingsfrister i handelsforhold³³ fik medlemsstaterne mulighed for selv at takle problemet i form af en ikke-bindende retsakt. Kommissionen kunne i sin meddelelse af 9. juli 1997 konstatere, at der i medlemsstaterne kun var sket meget lidt, og at yderligere skridt til bekæmpelse af overskridelse af betalingsfrister nu bør tages, f.eks. i form af et direktiv³⁴. Ifølge de seneste statistiske oplysninger er problemerne med overskridelse af betalingsfrister i de fleste medlemslande stort set de samme, som da henstillingen blev vedtaget³⁵.

På grund af de manglende foranstaltninger fra medlemsstaternes side, og da de negative virkninger af overskridelser af betalingsfrister stadig udgør en hindring for, at det indre marked kan fungere optimalt, skal der nu fremsættes forslag til en bindende retsakt i form af et direktiv. Under hensyntagen til nærhedsprincippet i traktatens artikel 3 B står det nu klart, at målsætningen om at reducere overskridelserne af betalingsfrister inden for det indre marked ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne individuelt, men bedst kan gennemføres ved foranstaltninger på fællesskabsplan.

KONSEKVENSER FOR VIRKSOMHEDERNE

2. *Hvem berøres af forslaget?*

Grundlæggende er der tre situationer, hvor virksomhederne generelt vil blive berørt af forslaget:

- a) Når en virksomhed modtager betaling for sent fra en anden virksomhed.
- b) Når en virksomhed betaler en anden virksomhed for sent.
- c) Når en kunde betaler en virksomhed for sent (en privat kunde til forskel fra en erhvervskunde).

Ifølge en række undersøgelser er der store forskelle på de kontraktmæssigt fastsatte betalingsfrister og de faktiske betalingstider i EØS-landene³⁶. De længste gennemsnitlige betalingstider er i Grækenland, Portugal og Italien. De korteste gennemsnitlige betalingstider er i Norge, Finland og Sverige. I Portugal, Italien, Belgien, Grækenland, Nederlandene og Det Forenede Kongerige blev betalingsfristerne overskredet mest (forskellen mellem den faktiske betalingstid og den kontraktmæssigt aftalte kreditperiode).

De sektorer, der ofte ses som de dårligste betalere i Europa, er byggesektoren, den offentlige sektor, transport/logistik, detail/engroshandel og basisindustrien. På den

32 Jf. Kommissionsrapport om betalingsforsinkelser i handelsforhold, retsgrundlag EFT C 216 af 17.7.1997, s. 10, især afsnit 3.1 og 3.2.

33 EFT L 127 af 10.6.1995, s. 19.

34 EFT C 216 af 17.7.1997, afsnit 2.1 og 4.

35 EFT C 216 af 17.7.1997, afsnit 2.2.

36 Jf. resumé af seneste statistikker i EFT C 216 af 17.7.1997, afsnit 2.2.

anden side anses banker/forsikringselskaber, den kemiske industri og telekommunikation for at være de bedst betalende sektorer³⁷.

I hele Europa er de store virksomheder oftest de langsomste betalere, efterfulgt af den offentlige sektor og små virksomheder. De store virksomheder rapporteres som de langsomste betalere i gennemsnitligt 32% af tilfældene i EU, og der er registreret særligt høje tal for store virksomheder i Spanien (49%) og Italien (41%)³⁸.

En undersøgelse i Det Forenede Kongerige i 1994 viste, at sektorerne for fremstillingsvirksomhed, bygge- og anlægsvirksomhed og engroshandel lå højest hvad angår det totale nettobeløb for udestående fordringer, hvorimod detailhandelen, basisindustrien og transportsektoren lå lavest³⁹. Der var endvidere store regionale forskelle. En anden undersøgelse, som for nylig er blevet gennemført i Det Forenede Kongerige, bekræftede fremstillingsindustriens bundrekord med hensyn til betaling til tiden (14,0% af betalinger til tiden), efterfulgt af byggesektoren (20,4%) og engroshandel (20,6%), og hvor langt de bedste betalere var at finde i sektoren for finansielle tjenesteydelser (31,6%)⁴⁰. Undersøgelsen viste ligeledes, at sammenlignet med store virksomheder, betalte dobbelt så mange små virksomheder deres regninger rettidigt (23,2% af de små virksomheder betalte til tiden mod 13,8% af de mellemstore virksomheder og 9,7% af de store virksomheder).

I Frankrig kommer nettolåntagerne (dem, der har den største erhvervsmæssige gæld) for den største dels vedkommende fra detailhandelen, især fra de store fødevareredistributionskæder, engroshandelen, bilindustrien og fra sektoren for bilsalg og -reparation⁴¹. Størstedelen af den erhvervsmæssige gæld er koncentreret i store virksomheder, idet 43% af den erhvervsmæssige gæld kan henføres til virksomheder med mere end 500 ansatte og 31% til virksomheder med mere end 2 000 ansatte. Nettolångiverne er bedre fordelt på de forskellige sektorer, men findes dog hovedsageligt blandt halvfabrikatproducenter og producenter af fabriksanlæg og maskineri, i engrossektoren samt inden for erhvervstjenester. Virksomheder med mindre end 500 ansatte har 57% af de erhvervsmæssige tilgodehavender. De seneste tendenser i udviklingen med hensyn til erhvervskreditter har favoriseret de store virksomheder frem for SMV'er.

Særligt udtalte betalingsproblemer er blevet konstateret i bygge- og anlægsindustrien i Spanien, hvor den gennemsnitlige betalingstid for de store byggefirmaer til SMV'er, der leverer byggematerialer, er på 215 dage⁴². Der er endvidere rapporteret alvorlige overskridelser af betalingsfrister til virksomheder, der leverer udstyr til offentlige hospitaler i Italien (gennemsnitlig betalingstid på 307 dage), Spanien (305 dage), Portugal og Grækenland, med store regionale forskelle⁴³.

37 European Payment Habits Survey 1996, Intrum Justitia, Amsterdam, april 1997.

38 European Business Survey, Grant Thornton International Business Strategies Ltd., foråret 1997, s. 25.

39 Forum of Private Business, London, 31. marts 1994.

40 Survey of the payment performance in Britain, Dun & Bradstreet, London, oktober 1997.

41 Observatoire des délais de paiement, cinquième rapport, Paris, september 1997. s. 10.

42 Confederation of Suppliers of Construction Materials (CEPCO), Report on the Spanish Construction Industry, Madrid, september 1996.

43 European Diagnostic Manufacturers Association, oktober 1997.

I forslaget opstilles der derudover nye krav for at sikre, at de offentlige myndigheder i alle medlemsstater betaler rettidigt.

3. *Hvilke foranstaltninger skal virksomhederne træffe i henhold til forslaget?*

Bestemmelserne i forslaget, der vedrører kompensation i forbindelse med overskridelse af betalingsfrister (artikel 3), vil medføre nye rettigheder og forpligtelser for virksomhederne. Virksomhederne må respektere disse nye rettigheder og forpligtelser, der har til formål at sikre en rimelig kompensation for betalingsforsinkelser og at motivere til at betale til tiden. Samtidig respekteres princippet om aftalefrihed fuldt ud, og de kontraherende parter kan dermed fortsat forhandle sig frem til f.eks. betalingsfristen og satsen for morarenter ved overskridelse af betalingsfristen.

Når den kontraktmæssige eller den lovmæssige forpligtelse til at betale er misligholdt, vil virksomheder, der betales for sent, have mulighed for at modtage kompensation, og virksomheder, der har overskredet betalingsfristen, vil være forpligtet til at betale kompensation i form af morarenter og andre omkostninger i forbindelse med inddrivelse af gæld, såsom advokatsalærer og administrative omkostninger.

Morarenter påløber automatisk fra dagen efter forfaldsdatoen, uden at det er nødvendigt først at fremsende en rykkerskrivelse (artikel 3, stk. 1 d). Dette vil betyde administrative besparelser for virksomheder i de medlemsstater (f.eks. Belgien), hvor forudgående rykkerskrivelse på nuværende tidspunkt er påkrævet.

En ensartet ejendomsforbeholdsklausul (artikel 4) vil medføre administrative besparelser for virksomheder, der benytter ejendomsforbeholdsklausuler, f.eks. i forbindelse med eksport. Som situationen er i dag, er nogle eksportører nødsaget til at have en særlig ejendomsforbeholdsklausul for hver medlemsstat, som de eksporterer til, for at overholde de forskellige lovmæssige krav i hver medlemsstat. Dette pålægger virksomhederne yderligere byrder. Virksomhederne vil nu kunne bruge én enkelt ejendomsforbeholdsklausul, hvis de bruger en af erklæringerne fra forslaget eller en lignende erklæring. Der vil også kunne opnås besparelser på de retlige og administrative omkostninger, da virksomhederne ikke længere i nogle medlemsstater er nødsaget til at overholde visse formelle krav, såsom registrering af kontrakter og brug af notar. Til at begynde med kan det blive nødvendigt for virksomhederne at ændre deres standardkontrakter og særskilte kontrakter for at sikre, at de stemmer overens med den ensartede ejendomsforbeholdsklausul. Disse ændringer burde dog indebære få omkostninger og være en engangsforeteelse. Omkostningerne vil langt opvejes af de administrative besparelser på længere sigt, samt af den motiverende virkning, som den ensartede ejendomsforbeholdsklausul vil have på eksporten

Forslagene vedrørende retsmidler (artikel 5 og 6) har til formål at sikre, at kreditor kan inddrive sit tilgodehavende hurtigt, effektivt og med minimale omkostninger. Disse ændringer bør give besparelse til de virksomheder, der benytter sig af disse procedurer, da de indebærer mindst mulige formaliteter til lavest mulige omkostninger, og det specielt i sager, hvor kreditor og debitor er hjemmehørende i forskellige medlemsstater. Hvad angår de hurtige inkassoprocuder (artikel 5), så vil afskaffelsen af det loft, der i nogle medlemsstater er sat for beløbstørrelsen for

sådanne procedurer, bevirke, at flere fordringer vil kunne inddrives ved hjælp af de hurtige inkassoprocuderer. I Tyskland eksisterer der ikke en beløbsgrænse for hurtige inkassoprocuderer (*Mahnverfahren*), og i 1996 blev over 8 millioner sager afgjort ved hjælp af dette system. De gennemsnitlige omkostninger i forbindelse med inddrivelse af en typisk fordring ligger på omkring 17 ECU, hvis de hurtige procedurer benyttes, sammenlignet med 100 ECU, hvis de traditionelle retsprocuderer for inddrivelse af gæld benyttes.

For de forenklede retsprocuderer for mindre gæld (artikel 6) vil loftet på 20 000 euro betyde, at mange flere handelstransaktioner er dækket af disse procedurer, og således kan flere virksomheder drage fordel af den relative hurtige behandling og de lave omkostninger i en særlig afdeling for småsager (jf. "Small Claims Courts").

De offentlige myndigheder skal sikre, at meddelelse om offentlige indkøbskontrakter og udbudsmateriale indeholder nøjagtige oplysninger om betalingsfrister (artikel 7). Dette vil medføre visse administrative omkostninger, men hvis der benyttes standardbetalingsfrister, vil det blive en engangsudgift.

De offentlige myndigheder skal ligeledes overholde forpligtelser angående maksimale betalingsfrister og automatiske morarenter ved forsinket betaling (artikel 8). Dette indebærer ændringer af de kontraktmæssige bestemmelser samt etablering af administrative systemer og procedurer inden for de offentlige myndigheder med henblik på at sikre, at betalingsfrister ikke overskrides. Der kan endvidere være omkostninger forbundet med ændringer af edb-systemer. Nødvendigheden af at etablere sådanne procedurer blev allerede understreget i Kommissionens henstilling fra 1995 (artikel 6 B og C). I Irland, hvor man for nylig har vedtaget en lov om rettidig betaling fra den offentlige sektors side, mener man ikke, at de administrative omkostninger forbundet med etablering og vedligeholdelse af et system til automatisk betaling af morarenter ved overskridelse af betalingsfrister har været overvældende. Man skønner, at der ikke er behov for ekstra arbejdskraft til at tage sig af de nye procedurer.

4. *Hvilke økonomiske virkninger forventes forslaget at få?*

Forslaget forventes at medføre store fordele for virksomhederne generelt, og især for de små og mellemstore virksomheder. Ved at mindske tendensen til overskridelse af betalingsfrister forbedres virksomhedernes likviditet. Det vil ligeledes medføre en reduktion af de finansieringsomkostninger, der skyldes forsinkede betalinger. Virksomhederne vil nyde godt af en reduktion af de store administrative omkostninger, der er forbundet med inddrivelse af gæld, spare tid og arbejdskraft i forbindelse med udsendelse af rykkere, administration af udestående tilgodehavender og inddrivelse af gæld ved hjælp af de forskellige retsmidler. Der vil ligeledes kunne spares på udgifter til sagsomkostninger i forbindelse med inddrivelse af gæld.

Endvidere vil virksomheder, der ikke betales til tiden, være sikret en rimelig kompensation for alle afholdte omkostninger i forbindelse hermed. Dette vil få en positiv indvirkning på virksomhedens rentabilitet og konkurrenceevne.

Kortere betalingstider styrker virksomhedernes balance, idet den andel af aktiverne, der udgøres af udestående fordringer, reduceres. Dermed mindskes risikoen for konkurser. Når pengene flyder hurtigere gennem kæden af købere og leverandører, mindskes også risikoen for en kædereaktion med flere tilfælde af insolvens, når en storkunde ikke overholder sine betalingsforpligtelser.

For at give et billede af omfanget af de fordele, der vil være, hvis virksomhederne overholdt deres betalingsforpligtelser, blev det i en undersøgelse udført i Det Forenede Kongerige i 1994 anslået, at private virksomheder i Det Forenede Kongerige tilsammen havde GBP 10 mia. (14,8 mia. ECU) til gode i forfaldne udeståender. Dette betyder, at hvis overskridelser af betalingsfrister blev elimineret, ville virksomhederne opnå en nettofordel på netop dette beløb⁴⁴. Hvis man antager, at situationen i Det Forenede Kongerige på dette område er nogenlunde repræsentativt i forhold til de andre medlemsstater, og hvis man ser antallet af virksomheder i Det Forenede Kongerige i forhold til det totale antal virksomheder i EU⁴⁵, så vil EU's virksomheder tilsammen have cirka 90 mia. ECU til gode i forfaldne udeståender.

Antager vi derefter, at bankernes gennemsnitlige rente på udlån er på 12%, vil rentekomkostningerne for EU's virksomheder som følge af overskridelse af betalingsfrister tilsammen være på 10,8 mia. ECU om året.

Forslaget vil endvidere have en positiv indvirkning på beskæftigelsen. Ifølge en kilde er betalingsforsinkelser årsagen til et ud af fire tilfælde af insolvens i Europa⁴⁶. Det er anslået, at der i 1995 var 44 567 tilfælde af insolvens eller konkurs i fem medlemsstater (Belgien, Italien, Nederlandene, Finland, Sverige)⁴⁷, hvoraf langt den største del var små virksomheder med mindre end 10 ansatte. Antager vi, at hver af disse virksomheder gennemsnitligt havde fem medarbejdere, så mistede man alene i disse fem lande i alt omkring 55 000 arbejdspladser på et år på grund af betalingsforsinkelser. Ud over bibeholdelsen af disse arbejdspladser vil resultatet af dette forslag sandsynligvis være, at virksomhederne vil ansætte flere medarbejdere, da forslaget vil medføre, at virksomhedernes likviditet, rentabilitet og konkurrenceevne øges, idet der skabes et sundt betalingsklima i de europæiske økonomier.

Forslaget vil ligeledes få en positiv indvirkning på konkurrenceevnen. Virksomhederne vil kunne basere sig på mere pålidelige betalingsfrister, når de beregner priser. Virksomheder, der på nuværende tidspunkt, især hvad angår eksport, er nødsaget til at sætte priserne højere på grund af lange betalingsfrister og sandsynligheden for overskridelse af betalingsfristen, vil kunne sænke priserne, hvis de kan regne med at modtage udestående fordringer rettidigt. Derudover vil en mindskelse af den erhvervsmæssige gæld frigøre ressourcer til mere produktive projekter, så som til forskning og teknologisk udvikling.

⁴⁴ Forum of Private Business, London, 31. marts 1994.

⁴⁵ Tallene er henholdsvis 2 549 millioner og 15 777 millioner: Enterprises in Europe, Fourth Report, Europa-Kommissionen/Eurostat, 1996.

⁴⁶ Fédération Nationale de l'Information d'Entreprises et de la Gestion de Créances, Lyon, september 1997.

⁴⁷ Fifth Report of the European Observatory for SMEs, European Network for SME Research, november 1997, kap.7: "Failures and bankruptcies".

Færre overskridelser af betalingsfrister i EU, forbedrede procedurer til inddrivelse af gæld i andre medlemsstater og ensartede ejendomsforbeholdsklausuler vil endvidere styrke samhandelen inden for Fællesskabet. Dette vil intensivere deltagelsen i det indre marked og medvirke til, at målsætningerne om økonomisk og social samhørighed opfyldes.

Endelig vil det have en positiv indvirkning generelt, når de offentlige myndigheder overholder deres betalingsforpligtelser. Hvis leverandørerne til det offentlige modtager betaling rettidigt, vil de på deres side være i stand til at betale deres egne leverandører til tiden, og dette vil få en generel positiv indvirkning på økonomien.

SÆRLIGE KONSEKVENSER FOR SMV'er

5. *Indeholder forslaget foranstaltninger, der tager højde for SMV'ernes særlige situation (lempeligere eller særlige krav)?*

Forslaget indeholder ingen foranstaltninger, der er specifikke for SMV'er, men gælder for alle virksomheder. Det vil dog være SMV'erne, der får størst gavn af forslaget, da det er dem, der er mest følsomme over for overskridelser af betalingsfrister. Forslaget vil i særdeleshed være til gavn for de SMV'er, der sælger varer eller tjenesteydelser uden at indgå skriftlige kontrakter (det anslås, at hovedparten af SMV'ers handelstransaktioner finder sted uden indgåelse af skriftlige kontrakter). Forslaget vil medføre klarhed og sikkerhed hvad angår betalingsfrister og konsekvenserne af for sen betaling.

HØRING AF DE BERØRTE KREDSE

6. *Liste over organisationer, som er hørt om forslaget, og en kortfattet redegørelse for deres væsentligste synspunkter*

Kommissionen har gennem flere år hørt de berørte parter vedrørende problemet med overskridelse af betalingsfrister. Første høringsrunde blev afholdt på grundlag af et arbejdsdokument fra Kommissionen om problemet med de stadig længere betalingsfrister i handelstransaktioner⁴⁸. Man modtog mere end 130 skriftlige kommentarer fra nationale og europæiske faglige organisationer samt fra nogle medlemsstater. Der blev afholdt en offentlig høring den 7. og 8. juli 1993, hvor omkring 30 organisationer fremkom med deres synspunkter.

Kommissionens meddelelse fra juli 1997 blev efterfulgt af en ny høringsrunde. Man modtog 114 skriftlige reaktioner, først og fremmest fra erhvervsorganisationer og fra europæiske organisationer, herunder organisationer, der repræsenterer erhvervslivet, advokater og inkassobureauer. 91 (80%) gik ind for EU-lovgivning om overskridelse af betalingsfrister. Kommissionen arrangerede også en offentlig høring den 7. oktober 1997 med deltagelse af mere end 200 personer. På denne høring var der ligeledes kraftig støtte til fordel for en EU-lovgivning, herunder fra medlemmer af Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg.

Reaktionerne viste, at der var stor støtte til fordel for retten til morarenter til en sats, der var høj nok til at motivere til at betale til tiden. Der var også stor støtte til fordel

for kreditors ret til at kræve fuld kompensation for omkostningerne i forbindelse med inddrivelse af gæld, f.eks. administrative og juridiske omkostninger. Alle, der kommenterede den offentlige sektor, gik ind for lovgivningsinitiativer, f.eks. i form af maksimale betalingsfrister og ret til morarenter, hvis den offentlige sektor overskred betalingsfrister. Alle gik også ind for en EU-dækkende klausul om ejendomsforbehold. Mange reaktioner gik ind for en forenkling af retsmidlerne. Endelig går inkassobureauer på både europæisk og nationalt niveau ind for en autorisering af inkassobureauer i alle medlemsstater og for et reelt indre marked for inddrivelse af gæld med gensidig anerkendelse af autorisationer i EU.

ISSN 0254-1459

KOM(98) 126 endelig udg.

DOKUMENTER

DA

08 10 09 06

Katalognummer: CB-CO-98-216-DA-C

ISBN 92-78-32938-X

Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer
L-2986 Luxembourg